

Львів. Шоколад. Кам'яниці

«Львів. Шоколад. Кам'яниці» — збірка, яка привідкриє таємниці історії творення галицької столиці. Це десять зворушливих оповідань від знаних письменниць, овіяні романтикою та чарами міста, де колись цокотіли підковами коні, шаруділи шатами львівські пані, пливучи по бруківці, а згодом - дзеленчав старий трамвай.

Сучасне місто тут переплітається з давнім, часом упізнаваним, а часом і не дуже, але таким же цікавим і звабливим, як і колись. Каплиця Боїмів і Чорна кам'яниця, вілла на Хресті й будинок на площі Ринок... Усі вони поволі розкриватимуть вам свої таємниці, про які, найімовірніше, ви ніколи не чули й навіть не здогадувалися.

Автори збірки: Тала Владмирова, Світлана Горбань, Наталя Лапіна, Любов Долик, Алла Рогашко, Наталка Ліщинська, Анна Хома, Тетяна Белімова, Олена Чернінька, Ніка Нікалео.

Любів Шоколад Кам'яниці

Тетяна Белімова • Анна Хома
Наталя Лапіна • Наталка Ліщинська
Алла Рогашко • Любов Долик
Світлана Горбань • Тала Владмирова
Олена Чернінька • Ніка Нікалео

Тетяна Белімова

Анна Хома

Наталя Лапіна

Наталка Ліщинська

Алла Рогашко

Любов Долик

Світлана Горбань

Тала Владмирова

Олена Чернінька

Ніка Нікалео

Львів
Шоколад
Кам'яниці

збірка

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2020

ISBN 978-617-12-7893-6 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Летеринг Хельги Ясеновської
Дизайнер обкладинки Петро Вихорь

Електронна версія створена за виданням:

Л89 Львів. Шоколад. Кам'яниці : збірка / укл. Н. Нікалео. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 256 с.

Міст. авт.: Наталя Лапіна, Наталка Ліщинська, Алла Рогашко, Любов Долик, Світлана Горбань,
Тала Владмирова, Олена Чернінька, Ніка Нікалео
ISBN 978-617-12-7638-3

Збірка привідкриє таємниці історії галицької столиці. Це десять зворушливих оповідань від знаних письменниць, овіяні романтикою та чарами міста, де колись цокотіли підковами коні, шаруділи шатами львівські пані, плывучи по бруківці, а згодом — дзеленчав старий трамвай.

УДК 821.161.2

© Хідченко В. О., укладання, 2020

© DepositPhotos.com / velishchuk1, обкладинка, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2020

Тетяна Белімова

Якось у серпні

Щойно вимита підлога блищить, наче дзеркало. Та я чомусь цього не завважую, радше стежу, щоби підбори не цокали по кахлях. Хрясь — і права нога неприродно вивертається. Ну й біль! Просто пекельна мука.

— Курва! — кричу на весь коридор. — Якого милого ви таблички не поставили? Трясця! Хіба ж ви не маєте таблички «мокра підлога»?

Наді мною зігнулись аж чотири дівки разом: три офіціантки залу й кельнерка з вуличної стійки, що теж прибігла помилуватися на «картину маслом»: шикарна іноземка, яка вже тиждень тероризує їхній елітний ресторан, розтягнулася в повен зріст біля дверей кухні. До речі, що вона тут робить? Адже табличка на дверях недвозначно попереджає: «Стороннім вхід заборонено»...

— Пані... Ви говорите українською?

На обличчі білявої офіціантки я бачу щирий подив, що за хвилину змінюється на зловтіху, яку їй украй важко приховати. Авжеж, вона була моєю першою «жертвою». Тобто з нею першою я вдавала, що ніц не тямлю українською та знаю лиш англійську. Змусила її відкрити програмку в телефоні й перекладати мені назви страв. Робота така. А яка робота — не скажу. На все свій час.

— Я не лише українською говорю, — намагаюся звестись на рівні, але відчуваю, що права нога безнадійно виведена з ладу. — Я ще й аудит ресторанної справи вмію робити. Я вам такий звіт намалюю... Курва, як болить!

— Міс Саландер? Міс Ліза Саландер? Ви ревізор від «Делойту»?

У дверях намалювалась адміністраторка. Виявляється, вона вже встигла викликати швидку. І поліцію. Бо ж я таки вдерлася на їхню приватну територію: посміла наблизитися до свята святих — кухні, яка через ушкоджену ногу й досі залишається для мене таємницею за зачиненими дверима. І нема на то ради. Так і не довідатись мені, чому

в сирнику грудочки, а кріп у салаті гірчить. Утім, це лише квіточки, головне для мене — побачити бухгалтерію «Витребеньок».

Майже театрально знімаю шикарну перуку актуального платиного кольору. Боже, як давно я мріяла це зробити. Хай там як, а в цій перуці в серпні дуже парко, хоча вона й сто разів натуральна та надзвичайно дорогезна. Я не кажу ні «так», ні «ні», лише голосно й невдоволено хмикаю, коли фельдшер із водієм укладають мене на ноші й нарешті виносять із «Витребеньок». Але ж і коневі ясно, що я і є міс Ліза Саландер. Хіба ні? Кому не ясно, то це двом кремезним поліціантам, але й вони після перегляду мого паспорта, де чорним по білому надруковано «Єлизавета Саландер», ідуть собі геть. Не затримуються навіть на благання адміністраторки, яка наполегливо просить перевірити мій паспорт за базою даних, бо, на її думку, він може бути фальшивим. Серйозно? То я оце спеціально підробила паспорт, щоб удавати із себе поважного ревізора? Я лише солодко всміхаюся на цю маячню, хоч права нога страшенно болить. Усе ж я покидаю поле бою переможницею. Двоє хлопів тягнуть мене, мов царицю Савську, до особистої карети швидкої, увесь персонал «Витребеньок» виструнчився в ряд, немов проводить генеральшу з поля бою, де вона здобула остаточну й беззаперечну перемогу, хай і ціною бойового поранення. Офіціантки, яких я вже дістала за чотири дні своєю англійською, пороззявляли роти й завмерли в дурнуватих позах. Ну чисто тобі «Ревізор».

Востаннє кидаю чарівний усміх у бік ресторану японської та європейської кухні «Витребеньки». Дверцята швидкої затраснуто. Я всідаюся на кушетці й прислухаюся до пульсуючого болю в нозі. Напевно, щось серйозне. Нарешті рушаємо на сусідню вулицю Некрасова — до обласної клінічної лікарні. Під'їжджаємо до старовинної будівлі, яка скидається радше на англійський замок вісімнадцятого століття, ніж на шпиталь. Шляхетні лінії фасадів, помпезні колони з пілястрами, що прикрашають вхід. Мені бракує слів і знань, щоб описати цю красу. Утім, ми проминаємо центральний вхід і звертаємо за ріг, де карета швидкої, іще трохи проїхавши, спиняється біля звичайної совкової прибудови, обкладеної сірими від часу кахлями.

***

— Лісбет Саландер? Ну-ну... Кажете, начиталися Стіґа Ларссона? ¹

Молодий лікар-травматолог не повірив медсестрі, яка старанно переписала мої ім'я та прізвище з паспорта. Він сам узяв до рук документ і намагався щось там вичитати між літер.

— Та й ви, бачу, недалеко втекли від літератури, Тарасе Григоровичу, — я відразу прочитала ім'я ескулапа на бейджику.

Звісно, я не змовчала, а відразу ж завдала удару у відповідь. Така вже є. Таким зробило мене життя, яке гартувало не на жарт, а на серйозний супротив і висувало одну-єдину умову: стань сильнішою або помри. Або — або. Іншого не дано.

Можна подумати, що я тут із власної волі. Ніколи б у світі не погодилася на це обстеження, якби могла сама зробити рентген і накласти гіпс. Відтак нічого не лишається, як удавати байдужість, навіть не хмикнувши на його єхидне зауваження про моє «детективне прізвище». Бачте, який ерудит знайшовся! Навіть знає, хто така Лісбет Саландер. Хоча я — і не вона, а таки Ліза Саландер. Справді, звучить схоже, але не однаково. Та й яке йому зрештою діло, на кого я взоруюся? Прізвище Саландер точно краще за Найденко, яке дали мені в дитбудинку, коли оформлювали документи для писклявого немовляти після офіційної відмови матері.

Власне, зі свого вбогого дитинства я мала лише два бажання: змінити прізвище й вирватися зі злиднів. Обоє доскочила. Найскладніше було втрапити по сирітській квоті до столичного вишу, та щойно це здійснилося, усе пішло мов по маслу. Не те що вгризалася — трощила науку, зубрячи вдень і вночі англійську, яка на третьому році такого студіювання піддалася та зазвучала, ніби рідна. Коли я потрапила на четвертому курсі на перше стажування до США, то досить швидко збагнула: акцент не важить (він навіть додає шарму, як на те пішло) — головне, що мене розуміють і я розумію інших. Досить легко налагодилися зв'язки, знайшлася робота нишпорки, яка відстежує ресторани з іноземними інвестиціями на теренах колишнього Союзу. Заморські хазяї хотіли перевірити, чи добре вклали власні грошики, бо звітам персоналу не дуже довіряли. Непримітне дівчисько в щораз новому образі підходило для цієї ролі на всі сто відсотків.

Американський паспорт, який спершу так приваблював мене, відсувався на другий план. Не те щоб я його не хотіла — радше залишала на потім. Мала в Україні одну, але дуже важливу справу: знайти ту, яка мене народила й залишила. Для чого це мені? Адже я вже не маленька дівчинка, якій міфічна мама снилася щоночі. Колись дуже хотіла, щоб мамка знайшла й забрала назад. Пізніше, подорослішавши, люто ненавиділа цю жінку, що одного серпневого дня кинула грудне немовля, якому не знайшлося місця в її новому житті. Нині ж просто воліла довідатися про своє коріння й генетику — так би мені легше було рухатися далі. Можливо, нарешті знайшла б себе та щасливо зажила за океаном — принаймні я вірила в це.

— Перелом зі зміщенням, — видає вердикт розумник, який знається на творчості Стіґа Ларссона. — Будемо готувати вас до операції.

— А без цього ніяк?.. Я боюся операцій... — канючу, удаючи налякану панянку.

Тим часом приглядаюся до клаповухого ботаніка. Нічого особливого. Звичайний. Худий і високий, від чого здається трохи непропорційним. Розумні сірі очі за окулярами. Удає, що недочуває, бо жодним чином не реагує на моє блазнювання. А ні, усе ж таки реагує. Питає, скільки мені років, і сам відповідає, що згідно з паспортом — двадцять дев'ять.

— Ви згодні у двадцять дев'ять років відмовитися від нормального життя й кривуляти з палицею? Чи вас приваблює кар'єра жебрачки? Без операції ніяк. Кістка сама на місце не стане. Крім того, ми зараз вставимо вам металеву пластину, щоб зібрати кістку до купи, а за півроку виймемо цю пластину, зробивши повторну операцію.

«Оце вже дзуськи! — подумки всміхаюся. — За півроку мене вже точно тут не буде...»

— Ок, — кажу, — але мені треба зробити дзвінок в офіс і запитати номер медичної страховки. Знаєте, ще жодного разу не довелося нею скористатися.

— Пані Саландер, в Україні надання першої допомоги при переломах і забиттях — безкоштовне. Затямте собі. Це вам не Захід, — поважно повідомляє мені молодий ескулап під іронічне хмикання медсестрички. — А за операцію та гіпс заплатите згідно з

прейскурантом у касу. Можете телефонувати в страхову. Але все робите офіційно і через касу, я хабарів не беру.

«Ти диви, який шляхетний», — поки обмізковую почуте, мене пересаджують на обшарпане крісло на коліщатах, яке пищить при кожному порусі. Кочуся зі швидкістю черепахи погано освітленими коридорами. Жесть... Давно не була в таких нетрях, хоч і чимало де побувала, мандруючи просторами рідної неньки. Я замислююся над піруетами долі й навіть не встигаю прочитати таблички над дверима, у які мене завозять. Яскраве світло б'є в очі. Жіночка, яка схилилася наді мною, лагідно пропонує порахувати до двадцяти й обережно бере мою руку, промацуючи пульс. Забуття. Темрява.

***

Уночі йшов дощ. Я точно чула його виразне дзьобання об жерстяне підвіконня. Мені здавалося, він плаче разом зі мною. А я не плакала, я кричала. Волала від болю, качалася ліжком, затиснувши зубами ковдру, й однаково не могла стриматися. Прийшла медсестра, вколола мені знеболювальне. Не допомагало — щойно прооперована нога пульсувала від болю. Мені здавалося, що хтось або щось довбе хвору кінцівку потужним перфоратором, намагаючись з'єднати розламану кістку. Я кричала вже тихіше, бо потріскані на кірку губи не ладні були видати бодай звуку. І тоді прийшов він — Тарас Григорович. Просто сів поруч і засипав питаннями, стандартними й дурнувачими, на які ніколи не мала відповідей.

— Звідки ви?

— Із дитбудинку...

— Я бачу, ви жартуватимете навіть тоді, коли будете при смерті.

— До чого ж тут жарти? Я й справді з дитбудинку, спершу була у львівській «Малютці» — сиротинці для найменших, пізніше — у сколівському інтернаті. Тож майже місцева.

Чого це я раптом розбалакалася? Може, на мене так наркоз уплинув? Досі я вельми неохоче згадувала своє дитинство. Із мого теперішнього, дуже вузького кола спілкування про дитбудинки ніхто не знає. В університеті, звісно, знали, яка в мене квота на навчання, але без подробиць. «Не ваша собача справа», — це було моє гасло, яке супроводжувало всі роки університету й стосувалося кожного, хто опинявся в радіусі метра й прагнув пошкодувати сирітку.

Несподівано Тарас Григорович бере мене за руку, а другою гладить по голові, мов малу дитину.

— Тепер зрозуміло, звідки це дивне прізвище, ця агресія...

— Та невже? І що ж тобі зрозуміло? Ти ж ніби хірург, а не психолог.

Я страшенно дратуюся, тому не лише «тикаю» лікарю, а й докидаю кілька гострих слів, які завжди валять з рота в такі моменти. Із мене навсібіч пре сирітське дитинство. Я виставляю лікті навіть швидше, ніж встигаю подумати, чи варто це робити. То вже на рівні рефлексу, і цього вже, напевно, мені ніколи не витравити з себе.

— Тільки не хвилюйся! Із ногою все буде добре — це я тобі обіцяю, — і собі переходить на «ти» Тарас Григорович. — Хочеш, посиджу з тобою? Розкажу щось хороше?

— Ну давай... — мені дуже кортить почути, що ж є хорошим у розумінні лікаря та що такого він мені зараз розкаже. На якийсь момент навіть забуваю про біль у правій нозі.

— Ну, от із цікавого, з нашого лікарняного фольклору, так би мовити... Ти знаєш, у нас кажуть, що в лікарні, на другому поверсі, живе привид пані Вонцовської!

— О! Це справді дуже душевна історія!

— Чого ти смієшся? Це дуже зворушлива оповідь, от побачиш. Кажуть, ця історія сталася, коли тут, у стінах лікарні, іще був крайовий шпиталь. Не знаю точно, коли те було, але дуже давно, чи не в ХІХ столітті. Панянки тоді ще носили криноліни, турнюри, корсети та все таке.

— Звідки ти знаєш, Тарасе Григоровичу? — нетерпляче перебиваю, щоб погамувати черговий напад болю.

— Так у нас розказують — будь-кого спитай у лікарні...

— Ніт! — іще більше не терпиться мені. — Про криноліни та всю цю лабуду?

— А! Он ти про що... Слухай уважно й усе почувеш. І не перебивай! І не кажи до мене «Тарасе Григоровичу», бо я почуваюся вченим старцем. Кажи просто «Тарас», — ескулап підіймає пальця, ніби хоче застерегти мене від зайвих слів, які тільки уривають нитку оповіді. — Так от. В однієї заможної пані захворіла донька. Достеменно відомо, що то була пані Катажина Вонцовська. А от щодо інфекції: чи то була скарлатина, чи кір, чи якась інша дитяча недуга — уже ніхто точно не

може нічого сказати. На жаль, іще до середини ХХ століття не було ради на скарлатину чи кір. Коли дитина мала важку форму, скажімо, кору, то вже була приреченою. Урятувати її могло лише диво. І пані Вонцовська кинулася з хворою донькою до шпиталю. Кажуть, платила грубі гроші, аби тільки врятували дівчинку. Лікарі ж, як на те, не чудотворці, а прості люди. Не можуть вони воскресати з мертвих, не могли й тоді нічого вдіяти. Зібрався поважний консиліум. Запросили навіть відомого лікаря з Відня, який їхав на перекладних більше трьох діб, ніде не спиняючись. А маленька донька Вонцовської тим часом згоріла від інфекції: так і не зміг її організм подолати смертоносного вірусу. Що ж, кому скільки написано. Пані Кася ж не могла змиритися з утратою доньки. Відтоді оселилася в покої, де її малеча провела останні кілька днів, і нікуди не виходила звідти надовго. Жодні вмовляння чоловіка, батьків чи рідні не діяли. Пані Вонцовська навіть не дозволяла змінити простирадла на ліжку, де померла її єдина дитина... Чоловік роздобув судовий припис, за яким Вонцовська визнавалася душевнохворою, і її мали перевести в Кульпарків². Але напередодні того, коли це мало статися, згорьована мати безслідно зчезла, ніби під воду канула. Ніхто не бачив, як вона виходила з лікарні, куди потім пішла чи переїхала жити. Кася Вонцовська просто розчинилася серед стін шпиталю, щоб з'являтися щоночі в покої, де померла її донька, і знову й знову оплакувати її. Навіть у наш час медсестри в правому крилі, на другому поверсі, часто бачать силует пишно вбраної жінки в такій старовинній сукні... Ой, що з тобою? Геть ногу скрутило?

— А-а-а-а-а-а, — заходжуся таким плачем, ніби сто голок китайської терапії впилися мені в ногу. Насправді ж вию не від фізичного болю. — А моя матуся мене кинула немовлям... Чому-у-у-у-у? От цю бідну дівчинку любили-и-и-и... Навіть після її смерті... А від мене, живої та здорової, так просто відмовилися... Дивися! Ось помилуйся!

Тичу під ніс Тарасові телефон, де на екрані заповітне фото мого свідоцтва про народження: там у графі про батьківство стоять прочерки. Ані батькового, ані матиного імені. У Тараса, звісно, нема

ради на біль душевний. Тут не вколеш знеболювального. Принаймні ще такого не винайшли.

— Ну... — розводить руками Тарас. — Нема зла, щоб на добре не вийшло. У всьому можна знайти позитив. Ти вироста загартованою. Маєш круту роботу, щомісяця літаєш за океан. Багато хто і не був у тій Америці й навіть не мріє туди потрапити. От я не був і не знаю, чи колись мені світить там побувати, а ми ж з тобою однолітки. Так що ти — молодчина! Характер, щоправда, трохи паскудний, але й це можна виправити...

Ескулап витирає мої сльози паперовою серветкою, гладить по голові, напуває водою зі склянки, наче маленьку дівчинку, і дбайливо підтикає ковдру. Нарешті важкий сон зморює мене, а може, це Тарас Григорович перебрався на Морфея та веде потаємною стежиною до свого царства. Хтозна...

***

Чиєсь дихання обпікає мені щоку. Чую його так виразно, ніби хтось схилився наді мною й розглядає зовсім зблизька. Так і є. Не зовсім приємно прокидатися в такій ситуації...

— Ну і?

Наді мною схилилась одна з офіціанток «Витребеньок». Дівка привітно шкірється, принаймні намагається це робити, хоча її перелякані очі мало пасують до натягнутої посмішки.

— Добридень, пані Саландер! Ми тут прийшли... вас провідати... Ось принесли сирник з родзинками, залитий чоколядою, який ви щоразу замовляли в нашому ресторані.

— Ми — це хто?

Хоча можна було б і не питати. Усі три офіціантки залу, плюс кельнерка, ще й адміністраторка на додачу.

— Пані Саландер, табличку про мокру підлогу не поставив стажер. Його відразу ж виставили за двері. Ви не подумайте, що в нашому ресторані так заведено...

— Я й не думаю, — знову не дуже чемно перебиваю я. — Та й узагалі... Ви даремно прийшли. «Делойт» оплатить лікування та покриє всі збитки. Страхівка, знаєте. Не партеся.

Завмерли сторожко. Бачу, що не вірять жодному моєму слову. Готові до підступу. Чергового підступу з мого боку. Що ж, воно й не дивно,

адже я ледь не тиждень ховалася за перукою й темними окулярами, удавала з себе іноземку, а сама тим часом вивідувала, де в них що розташовано. Я завжди так дію: починаю аудит із детального знайомства з «об'єктом».

— Ви напишете у звіті, що ми погано мили покої пана Едзя? ³ — нарешті схлипує адміністраторка.

— Дівчата!!! Шет-шет-шет! Які покої? Хто цей Едзь? Ви що, телевізора передивилися? Я роблю аудит. Аудит! Знаєте таке слово? Я мала перевірити фінансовий стан вашого ресторану, а заодно рознюхати, чи не ведете ви подвійної бухгалтерії та чи не приховуєте прибутків від інвестора. Але цього вже не встигну зробити, бо до вашої бухгалтерії навіть не дійшла. Мене не цікавлять ваші унітази! Ясно?

По очах присутніх бачу, що мені не вірять. Сама винувата. Подумки лаюся. Довимахувалася. Новаторських методів, бачте, захотіла. Робила б, як усі, — і нога була б ціла, і цього цирку в лікарні уникла б.

— Кажете, що з України, а матюкаєтеся по-американськи. Таки ви справжній ревізор і, певно, усе в нас ватними паличками встигли пообводити для аналізу.

— Бляха-муха!

Згортаюся, долаючи біль, і вигарбую з-під себе подушку, щоб кинути в дівок. Коли обертаюся, їх уже нема. Лише величезна картонна коробка з сирником стоїть на тумбочці біля мого ліжка.

***

Принаймні одне я пообіцяла дівкам із «Витребеньок» напевне: уже ніколи більше не повернуся до них. Це була перша умова, яку я озвучила шефові на його прохання не подавати офіційного звіту про травму, а зазначити, що впала в неробочий час. Я сказала коротке «ок» і, витримавши паузу, так само коротко сказала, що збрешу лише в обмін на інше завдання. «Ви мене шантажуєте?» — грав вар'ята шеф. «У жодному разі, просто ставлю перед фактом, що до цього завдання я більше не повернуся», — відповіла майже йому в тон, дочекалася дзеркально короткого «ок» і від'єдналася.

От і все, Лізо, пакуй валізи. Майже в риму, а все ж, куди тебе знову занесе? У Дніпро, а чи в Київ? Можливо, у Харків? У Полтаву? А

може, цього разу Мінськ? Адже ти — фахівчиня зі Східної Європи, хоча раніше старанно артикулювала керівництву, що передусім націлену на роботу в Україні, надто в західних її регіонах, куди вела єдина ниточка, пов'язана з твоїм народженням.

«Дівчинка Єлизавета Найденко, народилася двадцять четвертого серпня 1991 року, вага 3 кг 300 г, зріст 56 см».

У день проголошення незалежності України, власне, її ровесниця. А далі — ніч. Прізвище дали після народження. Моє ж справжнє прізвище старанно засекретили. Для чого, цікаво? Пригадую своє перше серйозне завдання у Львові чотири роки тому. Я тоді завалилася просто до сиротинця на вулиці Антоновича, де минули перші шість років мого життя. Мчала коридором, покладаючись на пам'ять, щоби відразу вскочити до кабінету директорки. Старанно минала кімнати, де з-за зачинених дверей чувся дитячий вереск. Як же добре я знала, що там відбувається — за тими зачиненими дверима... Нащо взагалі народжувати дітей, щоб лишати їх напризволяще?

— Ми не маємо права розголошувати інформацію, що стосується народження... — директорка стиснула й без того тоненькі губи та відвела вбік очі.

— Розумію! — я швидко посунула до неї пухкенький конверт, у якому, на мою думку, було більш ніж достатньо для розголошення будь-якої таємниці.

— Зрозумійте, це був перший рік незалежності... У документах тоді діявся страшенний безлад. Добре, я спробую щось для вас зробити. Приходьте в середу, о цій же порі.

І знову глухий кут. Так, мені на руки дали довідку про народження, де чорним по білому були написані дата, вага і зріст новонародженої дівчинки, та ще й із печаткоюпологового. Мені навіть дозволити сфотографувати цей документ. Але ж жодної заяви про відмову... Хто та жінка, яка написала цю казенну заяву й підписала її? Саме це я хотіла знати, а не те, якими були мої вага чи зріст.

— На жаль, інших документів я не виявила... — директорка опустила очі. — Вибачте, більше нічим не можу допомогти...

Відганяю геть надокучливі спогади чотирирічної давності. Погода надворі чудова. Прошу медсестру принести мені милиці, щоби прогулятися старовинним парком навколо шпиталю. Можливо,

зустріну там привид пані Вонцовської, про який мені розповідав Тарас Григорович минулої ночі? До речі, де він сам?

— Тарас Григорович поїхав додому після чергування, сьогодні його не буде, — ніби вгадує мої думки медсестричка. — Про вас сьогодні дбатиме черговий лікар. Але в нас усі лікарі дуже компетентні, не сумнівайтеся, — для чогось додає вона.

— Та, власне, я й не сумніваюся, — намагаюся завершити розмову.

— Я дам вам милиці іншої хворої, але це тільки на один раз. Треба, щоб ваші рідні придбали особисті й завезли до нас, щоби ви могли пересуватися, доки вас не выпишуть, — повчальним тоном проголошує медсестра.

Вона розійшлася. Бачу, любить побазікати.

— А коли мене выпишуть? — намагаюся перебити потік повчань.

— А це вже, як лікар скаже...

Розумію, що на цьому компетентність медсестри закінчується. Спираюся на чужі милиці, які шалено тиснуть у ребра, але бажання вийти надвір таки переважає. Роблю перші кроки й розумію, що явно поквапилася з прогулянкою парком, бо до вбиральні в кінці поверху ще так-сяк доберуся, але не далі. Вертаюся назад, складаю милиці одна біля одної, точнісінько як прибори в ресторані, коли треба показати, що трапезу завершено.

— Хотіла прогулятися парком? Погодка справді чудова.

На моєму ліжку сидить Тарас Григорович, який має трохи втомлений вигляд, а може, це денна неголеність творить таке враження.

— Ось... Прихопив дорогою в лікарню, — ескулап простягає мені плитку білого шоколаду з курагою знаменитого місцевого бренду «Чоколядка по-львівськи». — Як ти себе почуваш?

— Нормально... — зиркаю з-під лоба й відразу виставляю невидимий бар'єр між собою і цим молодим лікарем, що після вчорашнього, схоже, вигдав собі казна-що.

Невже мені було так зле, що я не лише перейшла з ним на «ти», а й розпатякала, що вельми вподобала місцевий білий шоколад?

— Тримай, солодкоїжко! — Тарас Григорович усміхається так щиро, що мій захист, який завжди спрацьовує на всі сто, дає збій.

— Дякую вам за турботу, але це зайве, — вичавлюю крізь зуби, опустивши очі.

Якщо не дивитися й не бачити перед собою цих сірих очей, із яких так і вихлюпує неприховане співчуття, відмовити набагато легше. Я не зближуюся ні з ким. І цей клаповухий ескулап не стане винятком з мого життєвого правила.

— Чого це ти мені «викаєш»? Ми ж ніби перейшли на «ти»? — удає, що не помічає моїх колючок, а може, і справді такий наївний вродився. — Ну, ти давай причепурися, а я в ординаторську за кріслом-каталкою, бо на цих милицях ми з тобою далеко не зйдемо.

***

От нащо я погодилася, щоби він возив мене доріжками парку в цьому рипливому кріселку (чи не з часів старенької Австрії, бува)?.. На це питання мій раціональний мозок не має відповіді. На вулиці спека, сонце в зеніті, а тут, під розлогими соснами й дубами, панують напівморок і прохолода, не така, коли вмикаєш кондиціонер на максимум, а та, яка дозволяє дихати на повні груди.

— Маю ще тобі щось сказати...

Тарас, на якого я вже не кажу «Тарас Григорович», підвозить страдницьке крісло до лавки й сам сідає на неї.

— Дивися, я вдома збільшив і добре роздивився печатку на довідці про твоє народження.

Мені бракне слів. Я тупо витріщаюся в екран мобільного, який Тарас підсунув мені ледь не під ніс. Невже це правда? Як я могла переслати йому це секретне фото? Іще й по вайберу (то він тепер знає мій номер)? І головне питання: навіщо? Невже я встигла за вчорашню ніч стільки всього зробити й намолоти? Серйозно? Оце мене штирило...

— Це — печатка нашої лікарні! — тріумфує Тарас, по-своєму зрозумівши моє мовчання. — Звісно, наша обласна тоді не так називалася, але в ній і тоді, як і зараз, було пологове відділення. Ти розумієш, що це означає? Ти народилася тут, у цих стінах!!!

— Хіба нам не треба повернутися в палату? Ще почнуть хвилюватися... Та й треба ж інших хворих також пильнувати... — белькочу щось невиразне собі під ніс.

Напевно, у мене шок. Я не можу адекватно сприйняти почуте, і мій мозок видає перше-ліпше.

— Лізо, ти мене взагалі чуєш? Ти народилася тут! І тут, в обласній, є свій архів, у якому також можуть бути відомості про твоє народження.

Ти мене розумієш?

***

— От і зустрілися, матусенько... Не сподівалася?

— Пані, що вам треба? Хто ви? Ви ж представились інспектором поважної фірми — тільки тому я призначила цю зустріч...

Не маю найменшого бажання слухати це жалюгідне белькотіння, тому жестом спиняю жінку за столом. Вона ще така молода й вродлива. Невже це й справді моя мати? Я б сказала «старша сестра», «подруга», але точно не «мама». Дивлюся на це плекане обличчя навпроти — я можу бути такою ж за років десять. Виняткова схожість, хіба що матуся має вибілене волосся, а моє — темно-русьяве. Ні, помилки бути не може. Вона і є тією, яка народила мене тридцять років тому.

— Ну годі ж бо розігрувати спектакль... — я зло вишкірююсь.— 24 серпня 1991 року... Пологове відділення обласної лікарні... Давня львівська кам'яниця багато чого може розказати, якщо ставити правильні питання.

Бачу, як із пані враз сходить самовпевненість, ніби хтось змив із неї макіяж.

— От тільки не треба вдавати серцевий напад чи щось у тому роді. Я взагалі сумніваюся, що ти маєш серце, — свої слова знаю назубок, адже промовляла їх подумки та вголос перед дзеркалом сотні разів, бо саме в цьому був своєрідний кайф для мене. — Не думай, що я прийшла за материнською любов'ю... Давно вже не потребую таких сентиментів. Викреслила тебе зі свого життя, як і ти мене свого часу. Хотіла поставити всього лиш одне питаннячко: як його — жити, знаючи, що десь по світах мучиться твоя дитина? Чи солодко спиться? Смачно їсться?

Жінка вискакує з-за столу так різко, ніби спрацювала невидима пружина. Вона хапає ротом повітря, неначе риба, викинута на берег, прикладає праву руку до грудей. «Дешеве шапіто», — зловтішаюся подумки, у мене немає ні краплини жалю до цієї комедіантки, яка наблизилася до мене на загрозливу відстань. Стоп, а як же червона лінія? Її ніхто не скасовував. А от обійми — це взагалі нечувано. Цього ще бракувало...

— Стоп... Я тут не для родинного єднання. Забула?

— Доню... Невже? Мені сказали, що ти померла...

Бувають у житті такі моменти, які хочеться взяти в рамочку, ніби фото, а тоді повісити на стіну чи поставити на стіл у вітальні. Це саме така мить, до якої я йшла все свідоме життя, відколи зрозуміла, що я — покинута дитина. Мені здавалося, що поки не погляну в очі тій, яка мене народила, то не зазнаю щастя. І от це здійснилося. Я стою перед своєю матір'ю, на котру схожа, наче ксерокопія на документ, і не знаю, чого мені тепер прагнути. Невже життя втратило мету?

Вибігаю з материного кабінету, але чорний вхід перегородив дебелий охоронець. Напевно, чув підвищені голоси з директорського кабінету й думає, що я щось поцупила. Йолоп... Повз нього мені не прослизнути. Тож не лишається нічого іншого, як вибігти звідси через залу «Чоколядки по-львівськи», де туристи за столиками смакують гарячим шоколадом, а на полицях довкруг виставлено шоколадні фігурки білого, чорного й молочного ґатунку — до кольо`ру, до вибо`ру, як кажуть галичани. Це просто безкінечна феєрія. Шоколадна мрія, яка знайшла своє втілення. Іншим разом я б могла тут зависнути надовго, особливо біля полиці з білим шоколадом. Утім, відколи дізналася, що «Чоколядка по-львівськи» належить моїй матусі, — дорога сюди заказана. Поласую деінде.

— Лізо, постривай, будь ласка, іще кілька слів!

Мати доганяє мене вже на вулиці, коли дзвіночок на дверях продзеленчав свою мелодію на прощання. Усе ж нога ще погано слухається, минуло не так і багато відтоді, як мені нарешті зняли гіпс.

— Клянуся, Лізо... Клянуся тобі всім, що мені дороге, життям мого сина, що не знала про твоє існування... Мені сказали, що ти померла...

Мати повторює те, що я вже чула. З її очей котяться великі сльози, лишаючи чорні патьоки на щоках. Вона розмазала помаду, коли тамувала схлипування серветкою. Це вже не та респектабельна директорка «Чоколядки по-львівськи», яку я побачила, щойно зайшла в її кабінет.

— Лізо, ти маєш зустрітися зі мною, бо... Повір, я зникну з твого життя, не нагадуватиму про себе, якщо ти так схочеш. Усього лиш одна зустріч. Будь ласка, Лізо, будь ласка...

***

Майже два місяці минуло відтоді, як Тарас, провівши кілька днів у лікарняному архіві, таки знайшов секретну течку із застережним написом «зберігати 40 років». Яке щастя, що мені тільки тридцятка, і то без одного року. Якби стукнуло сорок, уже б не дізналась імені матері.

— Ось тримай, якщо ти справді готова до цього, — Тарас подав мені білий конверт разом із випискою з лікарні.

— Що це?

Я вірила й не вірила своєму щастю. Стільки років і грошей витрачено на пошуки заповітного імені, а воно знайшлося так просто й без жодних хабарів? Хіба таке можливо?

— Помилки бути не може, — ніби зчитує мої думки Тарас. — Тут ім'я й тодішнє прізвище, дата народження й домашня адреса... Але перед тим як відкрити цей конверт, подумай, чи готова ти й далі копати й таки знайти цю жінку? Можливо, не варто того робити? Хтозна, чи не зміниться твоє життя після цього?

Чемно подякувала за турботу й потягнула конверт до себе. Серце ледь не випурхнуло з грудей, але стрималася. Звісно, я не могла відкрити конверт у Тарасовому кабінеті, хоч дуже цього хотіла. Дочекалася, коли медсестра завезла мене на мегарипливому кріслі назад, до моєї палати, і лише там витягла удвоє зігнутий аркуш, на якому було від руки написано всього кілька речень такої жаданої інформації.

«Оксана Павлівна Сироїд, 1974 року народження, прописана на вулиці Сербській, пологи перші, фізіологічні».

А далі вже не було жодних перешкод. Без проблем знайшла хакера, який упродовж двох годин видав повний життєпис моєї матері: де жила, скільки разів була заміжня, скільки мала дітей (це був особливо болючий момент для мене). Пізніше з'ясувалося, що можна було й не уточнювати місце проживання, бо матінка й досі мешкала за адресою, вказаною в бланку пологового відділення, — у солідному помешканні в старій, іще австрійській кам'яниці. З роботою було все набагато цікавіше. Мати, випускниця Львівського інституту фізкультури, більшу частину свого життя не працювала, хіба відразу після навчання трохи була моделлю, а після тридцяти п'яти раптом подалася в бізнес, і то вельми успішно. На хвилі туристичного буму відкрила кав'ярню «Чоколядка по-львівськи», яка за кілька років перетворилася на

модний заклад, позначений навіть на туристичній мапі Львова. Фактично це була мануфактура, що виробляла невеликі партії шоколадних сувенірів. Про Оксану Павлівну і її бізнесові здобутки писав модний глянець «Велюр», вона була відкриттям року, пізніше виборола нагороду від «Успішної галичанки». Двічі була заміжня, не зжилася з обома чоловіками. Від першого шлюбу мала сина Ярослава сімнадцяти років, який нині навчався в Лондоні.

***

— Я знаю, Лізо, ти засуджуєш мене — і маєш на це повне право. Не можу, звісно, просити тебе пробачити. Але, можливо, ти спробуєш зрозуміти мене?.. Моя історія не проста, утім... це і твоя історія.

— Серйозно, Оксано? Але я тут ні до чого. Ми ж домовилися...

Бачу, як мати здригається від моїх слів. Але я справді погодилася зустрітися з нею лише на тих умовах, що не буде з її боку жодних спроб поновити родинні зв'язки. А ще ми домовилися, що я називатиму її Оксаною, а вона мене — Лізою. «Якщо ти скажеш до мене “доня”, я відразу розвернуся й піду». Мати мовила коротеньке «добре» у відповідь і ще кивнула для чогось, ніби потверджуючи, що приймає мої умови гри.

Ми сидимо в одній із найдавніших кав'ярень. Це славнозвісна «Дзига», де кожен столик, здається, дихає історією — не тією розпіареною, якою годують туристів, щоб заохотити купити кави чи чого-небудь сувенірного, а справжнім львівським духом. Я розумію, чому Оксана обрала саме «Дзигу»: вона ж львів'янка до кінчиків нігтів, тому, напевно, не терпить попсових закладів, хоча примудрилася відкрити саме такий. Я також розумію, чому вона не повела мене до своєї «Чоколядки по-львівськи». Розмова хазяйки не для вух її вишколеного персоналу.

— Так, Лізо, це моя історія. Ти тут ні до чого, — Оксана говорить упівголоса. Для чогось зізнається, що страшенно хочеться палити, але ж тепер у публічному закладі не закуриш. Вона дивиться мені в очі й, витлумачивши мій погляд по-своєму, швидко додає: — Коли була спортсменкою з хорошими перспективами, то не курила. Пізніше вже почала, після всього... Кидала багато разів, але все намарне. Намагаюся принаймні курити менше — оце все, на що я спроможна.

Ми мовчимо якийсь час. Небавом офіціант приносить замовлення: моє подвійне еспресо й каву по-угорськи, приготовану на спеціальній водяній бані зі спеціями, дуже міцну, — це для Оксани.

— Я народилася, Лізо, у порядній львівській родині, в одній із тих, де кожен крок дитини пантрують від народження, а всі плани на її майбутнє складені ще до того, як зачали саму дитину. Моя мати ніколи ніде не працювала. Вона була дружиною свого чоловіка — члена спецорганів. Це був її фах і покликання. Тато набагато старший за маму, попоїздив Союзом, і коли вже мав осісти, його, як представника Східної України, поселили у Львові — для зміцнення радянських позицій серед бандерівців. Батько міг зійти й за свого, бо ще добре пам'ятав рідну мову та за потреби легко переходив на українську. Мати була другою дружиною. Вона розбила його першу сім'ю. Напевно, їй, двадцятирічній балерині, яка щойно завершила вишкіл у львівському хореографічному, це було легко зробити. Прийшла до нього підписувати дозвіл на гастролі. Із його кабінету вона тоді вийшла, але не з життя. Знаєш, чоловіки після сороківки часто намагаються затримати молодість. Недаремно ж кажуть про біса, що може вистрілити в ребро. Добре, коли поруч не трапиться якоїсь вертихвістки... Словом, це був бурхливий роман, який швидко завершився гучним весіллям. Батькова екс-дружина — повна протилежність моїй матері. Мовчки вступилася, без жодних з'ясовувань. Здається, її звали Тамарою, як котрусь із грузинських цариць. Хіба ж це царська справа — битися за чоловіка з молодими коханками? Забрала дітей і поїхала в рідне місто. А моя мати перебралася в шикарне помешкання на Сербській, що лишилося радянським командирам у спадок від «львівської буржуазії». Про цей драматичний поворот у долі батька я довідалася лише після його смерті — тітка проговорилася, батькова сестра, яка приїхала на похорон. А я все думала, як так, щоб мій красивий та успішний тато дожив до солідного віку парубком. Діти від першого шлюбу не спілкувалися з ним, як і Тамара, котра відмовилася від аліментів. Вони не пробачили зради й просто викреслили його зі свого життя.

Але я цього всього не знала. Народилася у звичайній, на перший погляд, родині — і з'явилася на світ для того, щоб стати гімнасткою. Це також була примха матері. Балет їй здавався нудним, віджилим

своє, а от художня гімнастика — такою, що може вивести і мене, і її як мою матір на вершину світової слави. Здавалося, у неї не було іншого клопоту — тільки водити мене на тренування, супроводжувати на змагання й дбати, щоби батько вчасно замовляв по своїх каналах дороге спортивне начиння: м'ячі, обручі чи скакалки, що також впливали на результат виступу. Можливо, саме завдяки материній наполегливості моя спортивна кар'єра успішно просувалася вгору.

Як переможниця юніорських чемпіонатів, спершу я потрапила до республіканської збірної, а тоді й до союзної. Це був нечуваний успіх для нашої ДЮСШ. З цієї нагоди у вестибюлі спортивної школи навіть виставили мій портрет із повним комплектом медалей і портрет тренерки. Водночас цей успіх припав на дуже непевний час... Совок тріщав по швах, і коли я в 90-му році приїхала в Москву на збори, навіть не підозрювала, що це — кінець епохи. Мені було шістнадцять. У голові паморочилося від планів і надій. Приїхала у вересні й мала пробути в Москві зо три місяці. Нас, гімнасток, поселили на спортивній базі в Підмосков'ї разом з іншими спортсменами, що мали відстоювати честь Союзу на міжнародній арені. Була там і збірна з футболу. Класичний випадок, коли гімнастка закохується у футболіста, або класичний анекдот...

Оксана надовго замовкає. Вона знову зізнається, що зараз би закурила. Підходить офіціант і ставить наші спорожнілі чашки на тацю.

— Який маєте коньяк? — питає раптом Оксана в офіціанта.

— Пані, у нас великий вибір наливок. Зараз принесу карту.

— А коньяк? — з надією питає Оксана.

Офіціант здається і йде, щоби за хвилю повернутися з келихом замовленого напою.

— Це, власне, уже кінець історії, — Оксана вже опанувала себе й може продовжувати ділитися спогадами. — Моє перше кохання, палке й неземне. Він був старшим на три роки й здавався мені страшенно дорослим і досвідченим. Його звали Сергієм. Вірила йому без жодного огляду на себе чи батьків, на свою спортивну кар'єру зрештою. Була тоді в такому стані, що якби він наказав мені зістрибнути з дев'ятого поверху нашого гуртожитку — я б ні хвилини не вагалася...

Я приїхала до Львова на початку дев'яносто першого року. Саме минули різдвяні свята. Я думала, що отруїлася йорданською кутею, яку мама спеціально із тиждень тримала для мене в холодильнику. Сильна блювота... Втратила вагу, чому навіть раділа потай, бо для гімнастки зайва вага — то справжня катастрофа. Минув тиждень, а блювання не миналося. Посилювалося зранку, майже пропадало після обіду. Була затримка місячних, але мене це тоді не дуже хвилювало. Я настільки мало важила у свої шістнадцять, що місячні йшли через раз: з'являлися, коли трохи набирала вагу, і зникали, коли худла перед змаганнями. Більше гризлася тим, що Сергій перестав виходити зі мною на зв'язок. Коли телефонувала йому — ніхто не відповідав. І сам він перестав мені дзвонити. Якось на початку весни наважилася зателефонувати знову. Для цього пішла на переговорний пункт і замовила три хвилини з Москвою. Слухавку взяла якась жінка. Дивно, голос мала молодий, а представилася матір'ю. Я сказала, що його дівчина, мешкаю у Львові, а познайомились ми у вересні на зборах. Жінка натомість повідомила, що Сергій підписав контракт з іноземним футбольним клубом і виїхав за кордон. Вона попросила більше не телефонувати за цим номером, бо Сергій, мовляв, нескоро повернеться до Москви. Не пам'ятаю, як ішла додому. Під ногами чвакав талий сніг, з дахів капало, по-весняному пригрівало сонечко, а мені здавалося, що життя завершилося. Раптом усе довкола попливло, і я знепритомніла. Отямилася вже в лікарні. Наді мною схилилася мати. Вона плакала й закусувала губи. «Дострибалася, хвойдо! Яка ганьба... У сімнадцять принести в подолі! Буде тобі чемпіонат Європи з олімпійськими іграми разом!!!» Так я дізналася про свою вагітність, четвертий місяць якої добігав кінця... Для абортів запізно.

Ну, а далі все — як у дешевому мексиканському серіалі. Істерики, сльози, погрози, скандали. Довелося сказати батькові. Він підключив усі свої зв'язки, відомості про мою вагітність вилучили з лікарні, куди я потрапила, коли знепритомніла, а мене саму спішно вивезли на нашу дачу у Винниках і лишили під доглядом колишньої кагебістки, як я тепер розумію, котроїсь із батькових підлеглих, якій добре заплатили. За офіційною версією, я була на змаганнях. Ніколи не забуду, як моя мати верещала, що вона не зможе тепер пройти Сербською, бо всі будуть тикати на неї пальцями через хвойду-донечку...

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію книги.

Рекомендована література

Львів. Пристрасті.
Таємниці

Перейти до категорії
Романи

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ